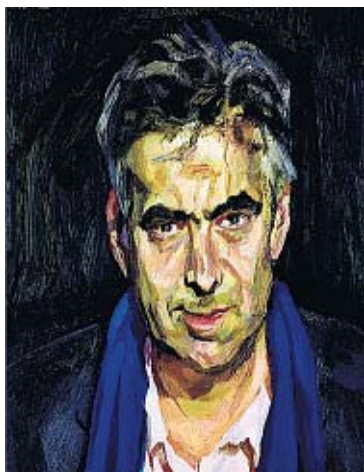

De andere Freud-sessies

Martin Gayford - Man met blauwe sjaal. Poseren voor Lucian Freud
Uitgeverij Walewein, Amsterdam, 248 blz., met zestig illustraties, €29,90

'Man met blauwe sjaal'

David Hockney (links) en Lucian Freud in 2003. FOTO'S UIT BESPROKEN BOEK

Opeens is er een oog, hangend in het witte niets

Af en toe probeert kunstcriticus en schrijver Martin Gayford zijn kin heel voorzichtig iets naar voren te steken om zo een begin van onderkin te maskeren. Als het kon trok hij ook nog zijn oorharen in, want voor je het weet worden ze onderdeel van de kunstgeschiedenis. Het minuscule gebeurtenisje geeft aan hoe beperkt de speelruimte was voor een model van de bij leven al legendarische Britse schilder Lucian Freud, die afgelopen zomer overleed. Gayford schreef een heel boek

over zijn poseersessies bij Freud. Saai? Allerm minst. Want poseren is meer dan gaan zitten en wachten. Zeker in dit geval, want Gayford weet als kunstcriticus van de hoed en de rand. Dus ontwikkelen zich tijdens de zeven maanden durende bijeenkomsten, soms meerdere keren per week, allerlei breed uitwaaierende gesprekken. Maar ook tussendoor, want Freud gaat graag naar restaurants of feestjes van vrienden; kunstenaars, acteurs, onder wie Francis Bacon en Kate Moss. Maar de echte plaats van handeling is het atelier, waar een vaak

mompelende, tussendoor badende, permanent afwegingen makende Lucian Freud in uiterst kleine stapjes werkt aan het portret van Gayford met blauwe sjaal. Niet eerst globaal en steeds gedetailleerder, maar vanuit een centrum, in gedeeltes die er al behoorlijk 'af' uitzien, van binnen naar buiten. Opeens is er een oog, dan nog een, hangend in het witte niets. De ontwikkeling van het schilderij gaat uiterst traag, want hoe meer de twee praten, hoe minder Freud schildert. Maar ook diens enorme toewijding verhindert

een snelle voltooiing, waar Gayford na een half jaar wel naar uit begint te kijken. Soms lijkt de laatste handeling verricht, maar telkens opnieuw zet Freud de sessies voort. 'Man met blauwe sjaal' is een fascinerend dagboek over intelligentie en verbeeldingskracht, energie en sterfelijkheid, waarbij Gayford met zijn deskundigheid ook nog eens lichtvoetig de kunstgeschiedenis aanstipt ('het gaat met de echt grote Britse schilders als met bussen: soms komt er een hele tijd niets, en dan komen er ineens twee tege-

lijk'). Waarna je opeens terecht kunt komen in een filosofie over tienduizend expressies in een mensengezicht of de noodzaak van een beetje gif in een goed schilderij. Lucian Freud, kleinzoon van de beroemde psychiater Sigmund, en in dit boek om onduidelijke redenen consequent aangeduid als LF, verliest met de uitvoerige beschrijving van alle gesprekken op geen enkele manier zijn magie. Het is Gayfords verdienste het charisma van Freud zo aansprekend te hebben overgebracht. ANDRÉ KEIKES